

Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe

Domácí péče a bydlení v datech projektu SHARE

Radim Boháček

NHÚ AV ČR



SHARE

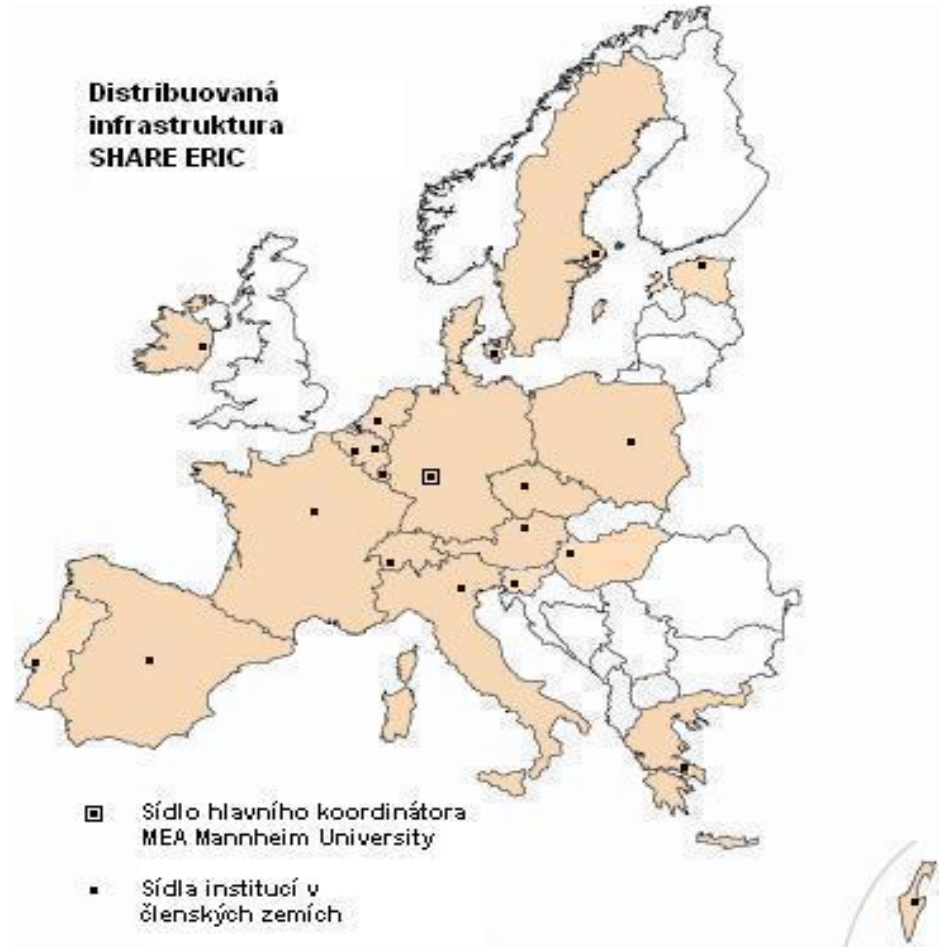
- Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe
- Studie o zdraví, stárnutí a důchodovém věku v Evropě

- Pochopení ekonomických, sociálních, psychologických či zdravotních faktorů procesu stárnutí populace

- Mezinárodní (20 zemí)
- Longitudinální (každé 2 roky od 2006)
- Osoby 50+ a partneři

Struktura SHARE

- 20 zemí: 60,000 respondentů
- Japonsko, Indie, Čína, Korea
- HRS (USA), ELSA (UK)



SHARE v České republice

- Koordinátor : MEA Max-Planck Institut Mnichov
- Koordinátor v ČR: Národohospodářský ústav AV
- Od roku 2010: ERIC (Infrastruktura ESFRI)
- Partner MŠMT
- Agentura: SC&C

SHARE – Stárnutí evropské populace

- Problémy (penzijní a zdravotní systém) vs. šance
- Individuální a společenský *proces*
 - ekonomická změna
 - zdraví a zdravotní péče
 - rodina a sociální síť
- Dopad na životy jednotlivců, sociálních skupin a zejména starší generace

SHARE – Stárnutí evropské populace

- Mezinárodní laboratoř:
stejná metodologie, dotazník, měření
- Srovnávací studie napříč zeměmi EU
- Největší projekt sociálních věd v EU

- Hlavní výstup
zdarma a volně přístupná data

Data SHARE

- Analýza stavu české společnosti
- Základní výzkum lidského chování a společnosti
- Data: reformy v oblasti důchodového zabezpečení, sociální pomoci a péče, zdravotnictví, školství, zdanění atd.
- Formování politiky založené na faktech
(MPSV zákon o dlouhodobé péči,
předčasný odchod do důchodu)

Prostor pro otázky v dotazníku

Mezigenerační solidarita

- ▶ Stárnutí populace
 - ▶ Demografické změny
 - ▶ Generační překryv
- ▶ Větší nároky na děti (podpora, péče)
- ▶ Větší potenciál pro rodiče (více zdravých let, penze)
- ▶ Státní politika
 - ▶ Více nároků a potřeb na péči
 - ▶ Podpora vyvážených mezigeneračních vztahů

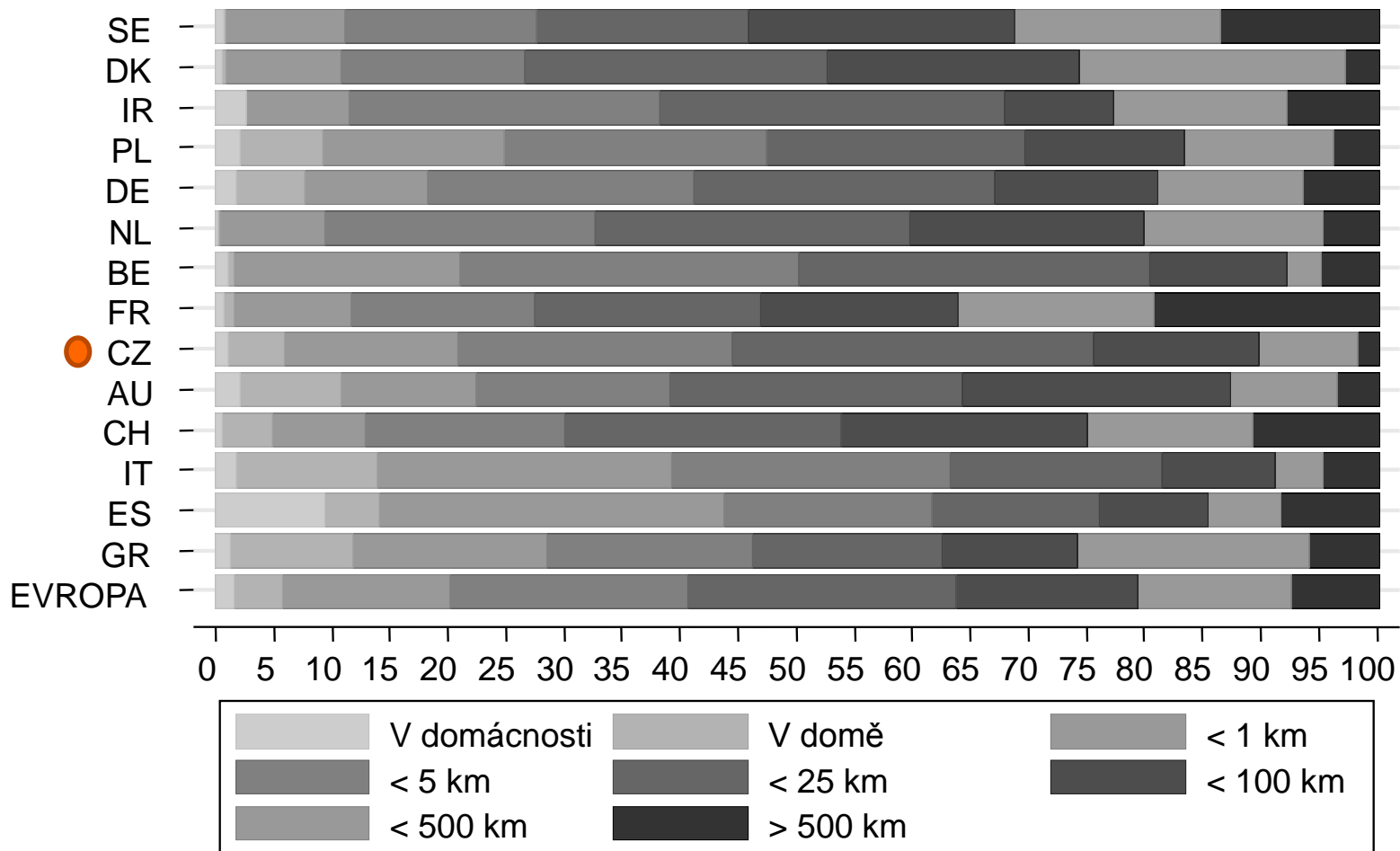
Mezigenerační solidarita

- ▶ Funkční solidarita
- ▶ Čas
 - ▶ Osobní péče a pomoc
 - ▶ Každodenní podpora: domácnost, dům, nákupy, doprava
- ▶ Peníze
 - ▶ Finanční transfery > 250 EUR / 5,000 Kč
- ▶ Věk: rodiče (64+) a dospělé děti (50+)
- ▶ Rodiče dětem / Děti rodičům

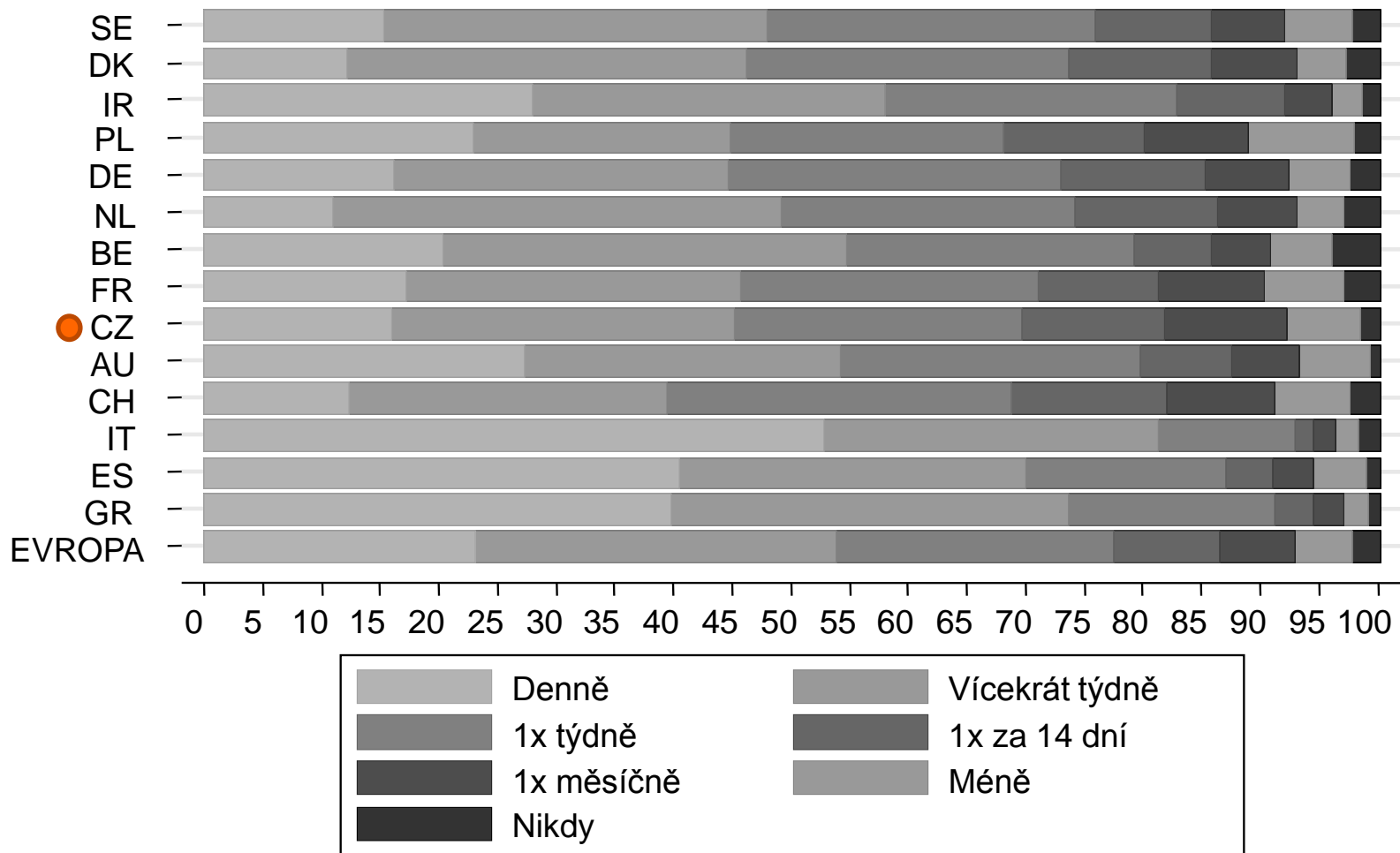
Co určuje a ovlivňuje solidaritu

- ▶ Mikro
 - ▶ Osobní zdroje, potřeba transferů, individuální vztah
- ▶ Meso (rodina)
 - ▶ struktura rodiny, kompozice
- ▶ Makro
 - ▶ státní péče, finanční podpora, legislativa
 - ▶ rozdíly mezi zeměmi EU

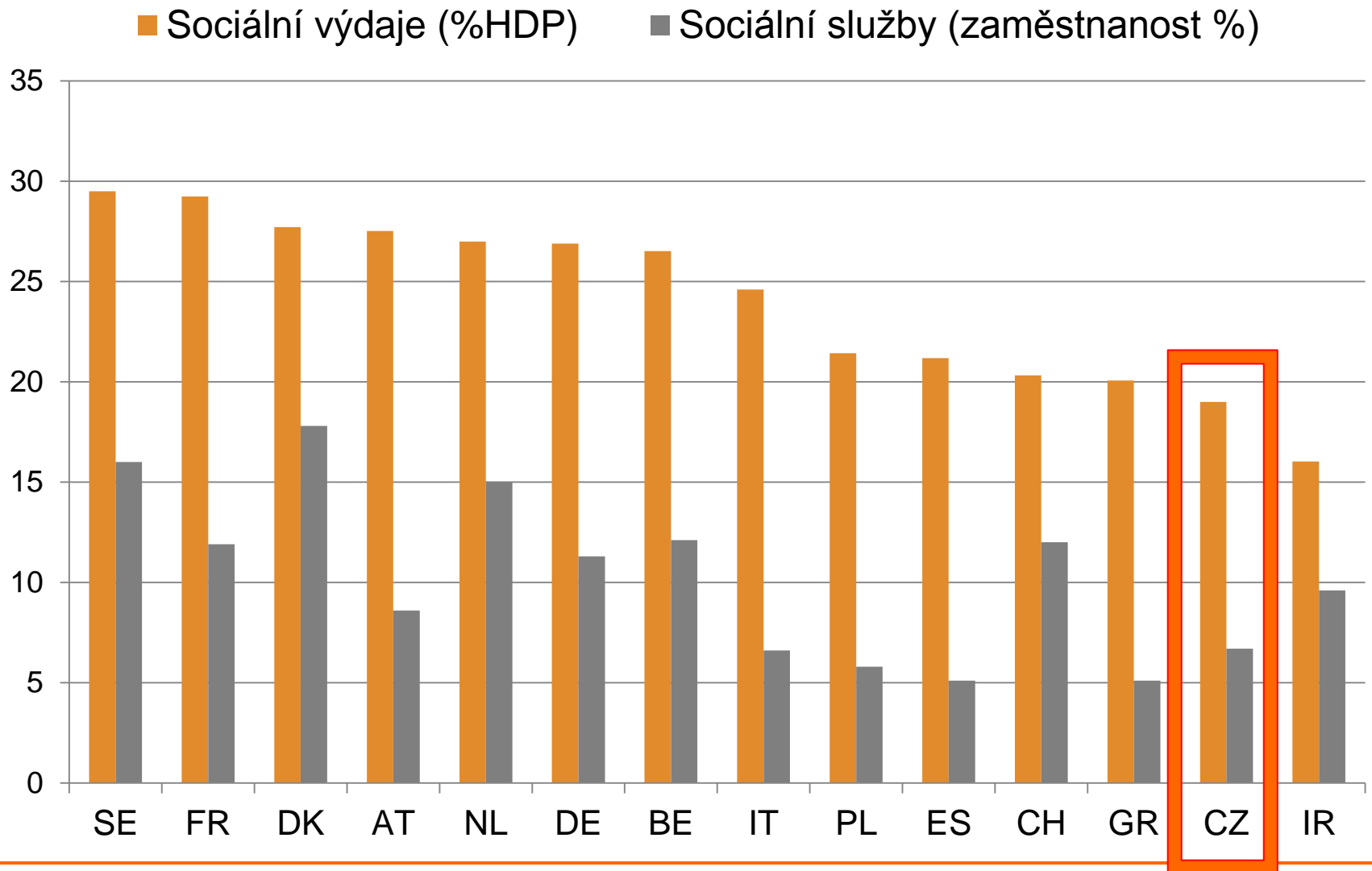
Rodina: vzdálenost rodičů od dětí



Rodina: kontakt s rodiči

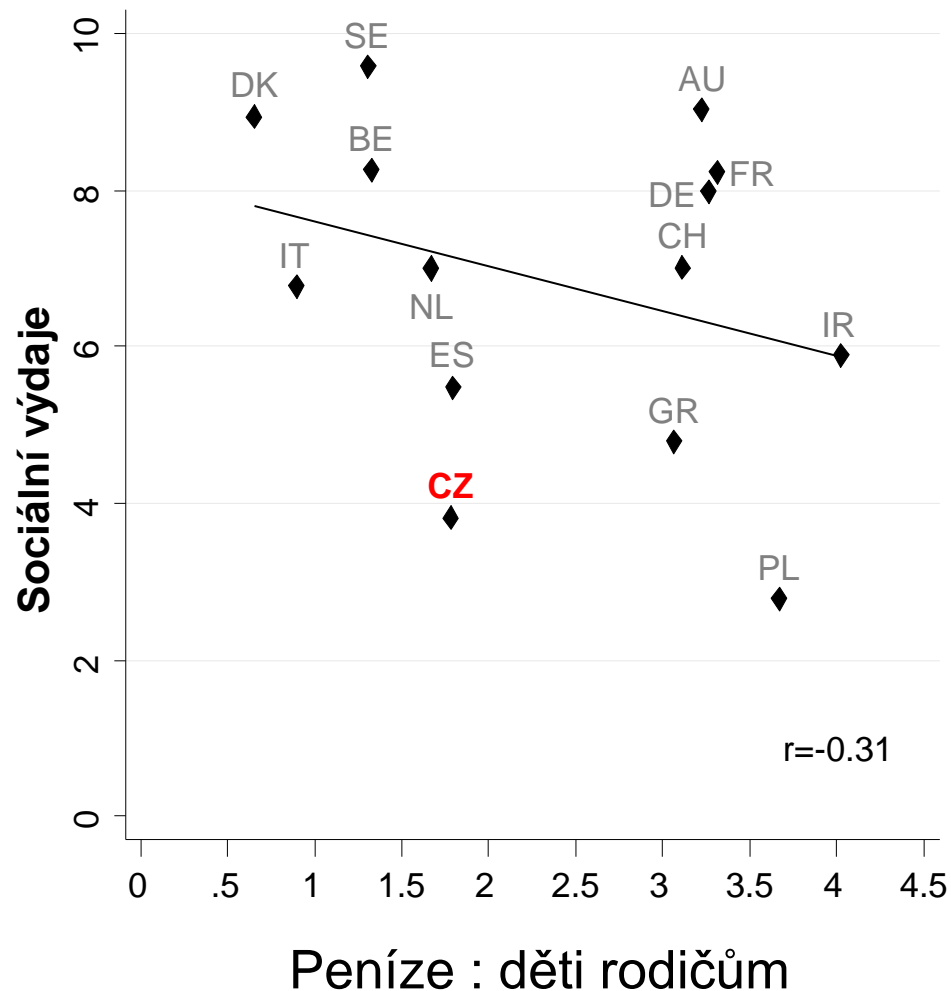
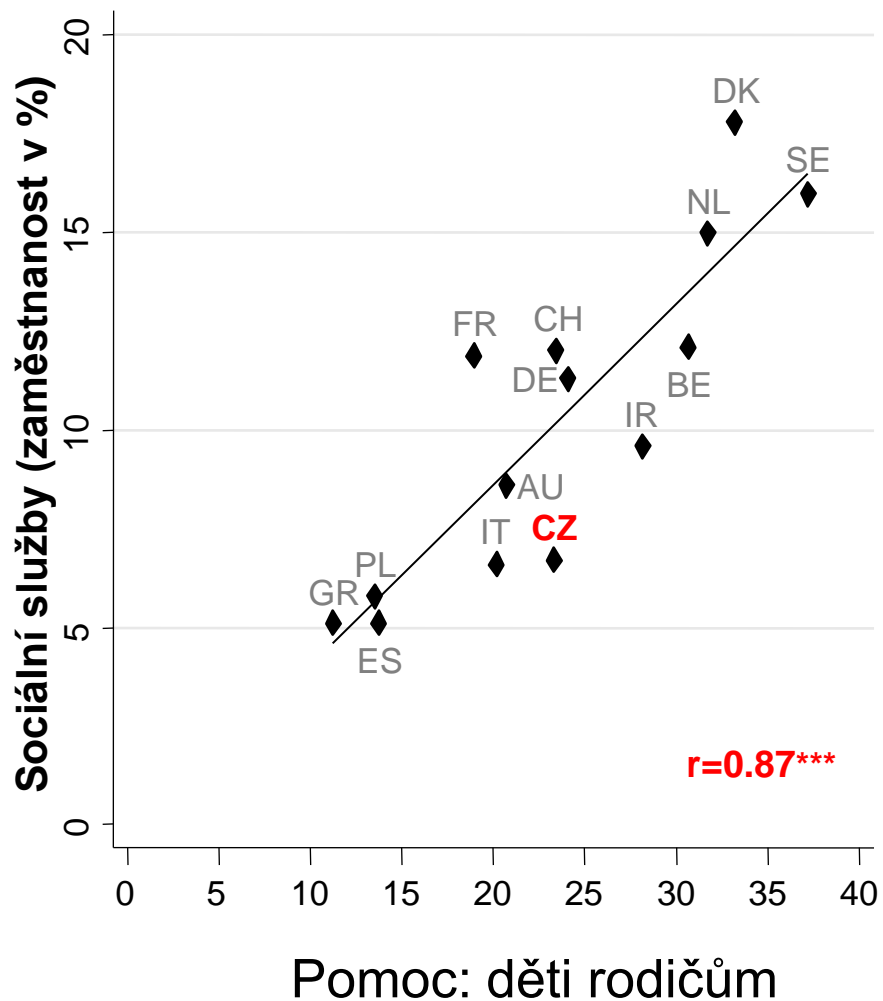


Státní sociální výdaje a služby



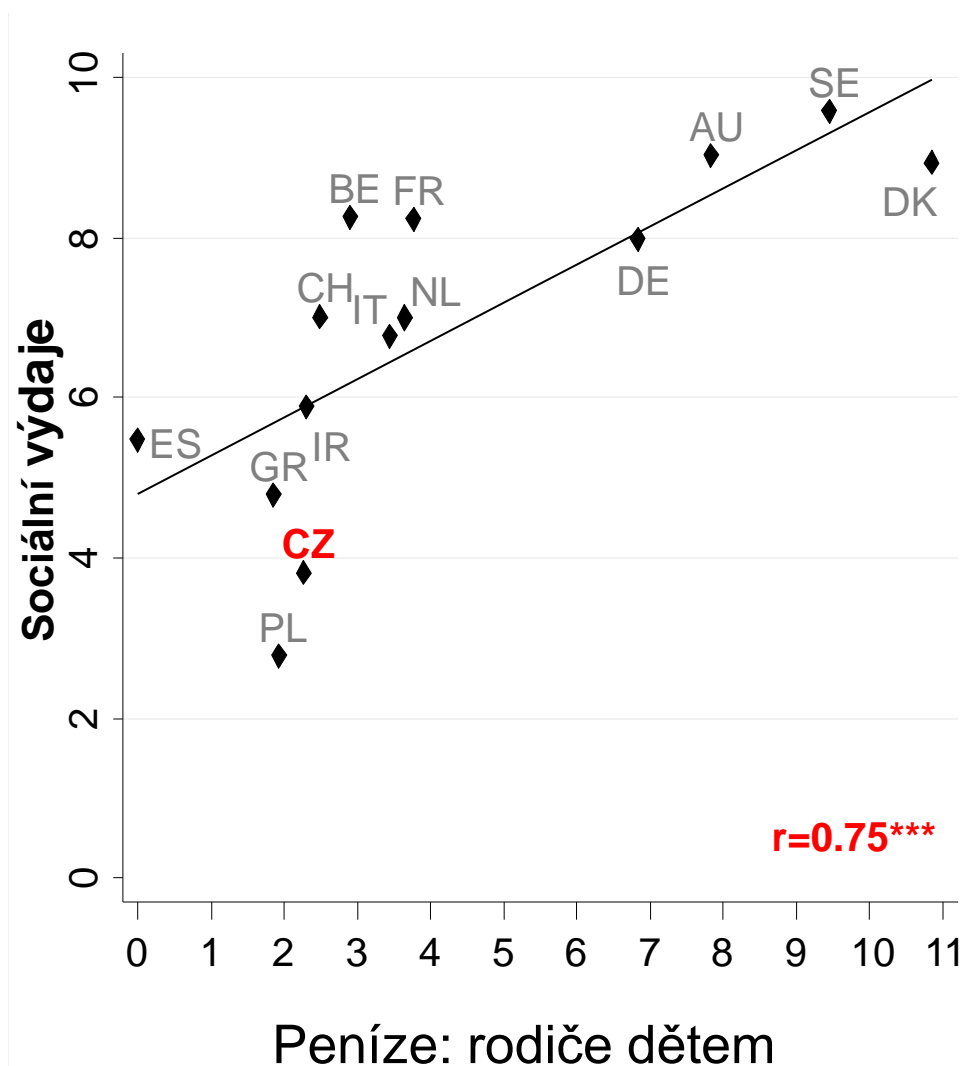
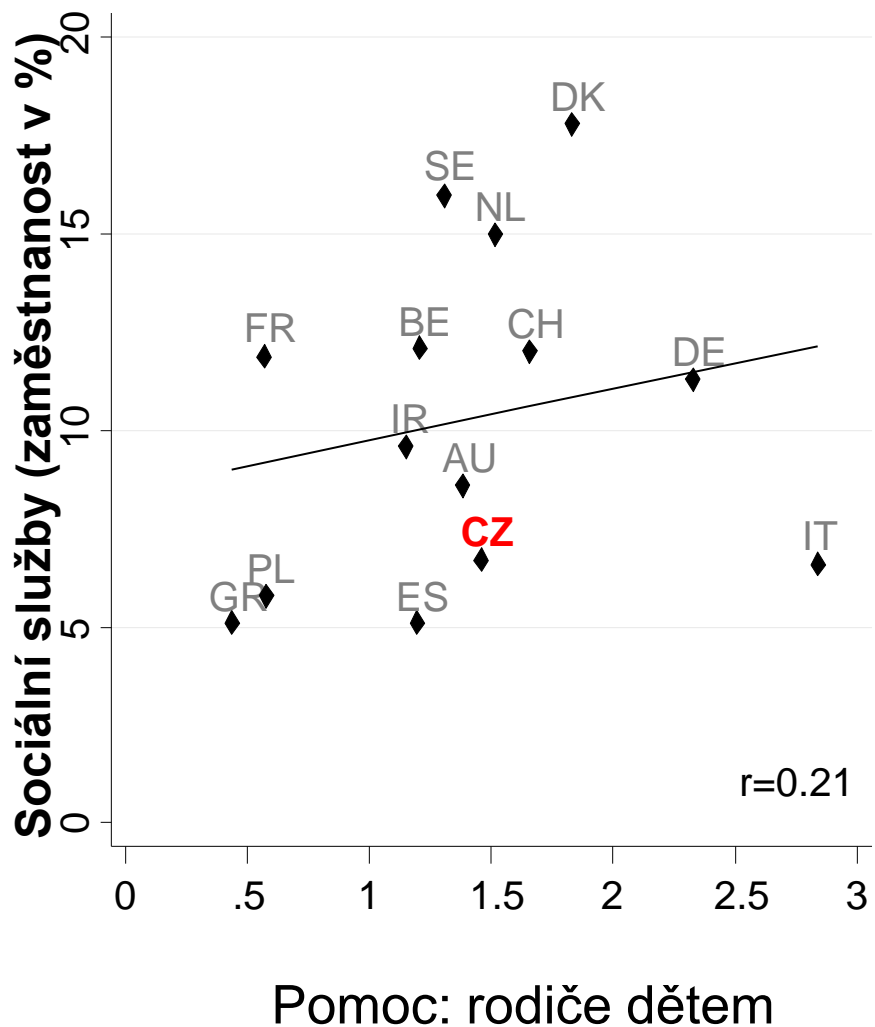
Státní sociální péče a výdaje

Děti rodičům



Státní sociální péče a výdaje

Rodiče dětem



Analýza (odds ratio)

Stav a možnosti rodiče

	<i>Děti rodičům</i>		<i>Rodiče dětem</i>	
	Pomoc	Peníze	Pomoc	Peníze
Špatné zdraví	1.39***	1.28**	0.73**	0.85***
Věk	1.05***	1.00	0.92***	0.98*
Partner	0.37***	0.78	0.90	0.62***
Očekávané dědictví	2.33	0.45***	0.86	2.42***
Dary od rodičů	1.75***	1.43	1.12	1.41**

Analýza (odds ratio)

Stav a možnosti dětí

	<i>Děti rodičům</i>		<i>Rodiče dětem</i>	
	Pomoc	Peníze	Pomoc	Peníze
Dobré zdraví	1.18***	1.11	0.87	0.93
Zaměstnání	1.21*	0.97	0.76	1.27*
Migrace	0.65*	3.38***	0.38	1.00
Příjmy	1.26*	1.15	0.60	0.54***
Vzdělání				
střední	1.28**	2.38***	1.89	1.15
vysoké	1.53***	3.20***	3.27**	1.48**

Analýza (odds ratio)

Stav rodiny

	<i>Děti rodičům</i>		<i>Rodiče dětem</i>	
	Pomoc	Peníze	Pomoc	Peníze
Počet dětí	0.89***	0.83**	0.75**	1.05
Počet sourozenců	0.86***	0.96	0.95	0.92**
Vzdálenost od rodičů	0.58***	1.17	0.66***	1.03

Nejvíce dcera - matka

Analýza (odds ratio)

Welfare state

Děti rodičům ***Rodiče dětem***
Pomoc **Peníze** **Pomoc** **Peníze**

Sociální
služby

1.19***

1.13***

Sociální
výdaje

0.82**

1.39***

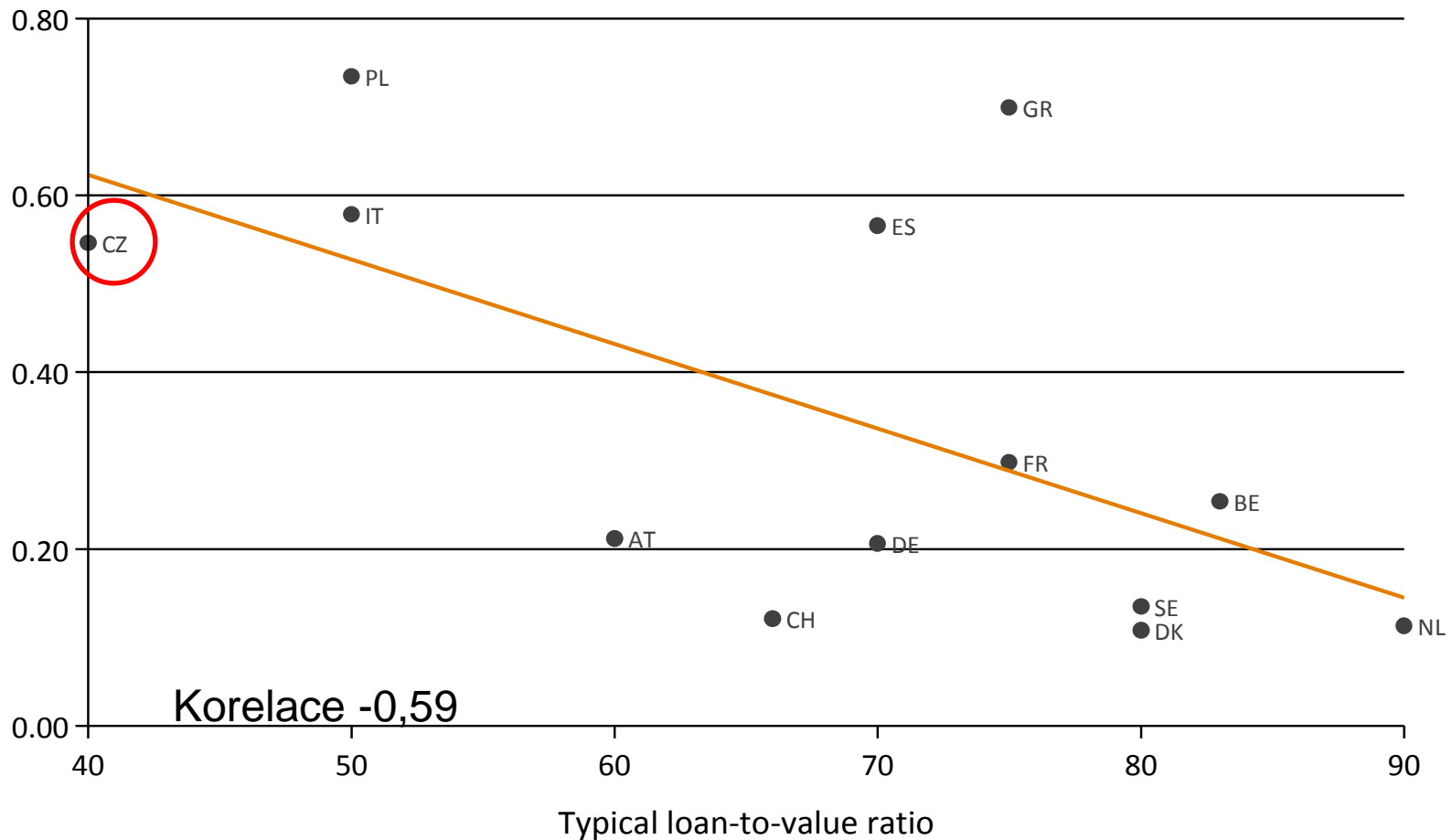
Výsledky: Sociální stát vs. pomoc v rodině

- ▶ Vyšší státní podpora (peníze)
 - ▶ Crowding out: *nižší* finanční transfery *rodičům*
 - ▶ Crowding in: *vyšší* finanční transfery *dětem*
 - ▶ Sociální stát umožňuje rodičům podporovat děti
- ▶ Větší sociální péče (čas)
 - ▶ Crowding in: *více* osobní péče *rodičům*
 - ▶ Stát poskytuje *náročnou a intenzivní péči*
 - ▶ Rodina poskytuje *čas a méně náročnou péči*
- ▶ Optimální specializace?

Chudoba ve stáří a bydlení

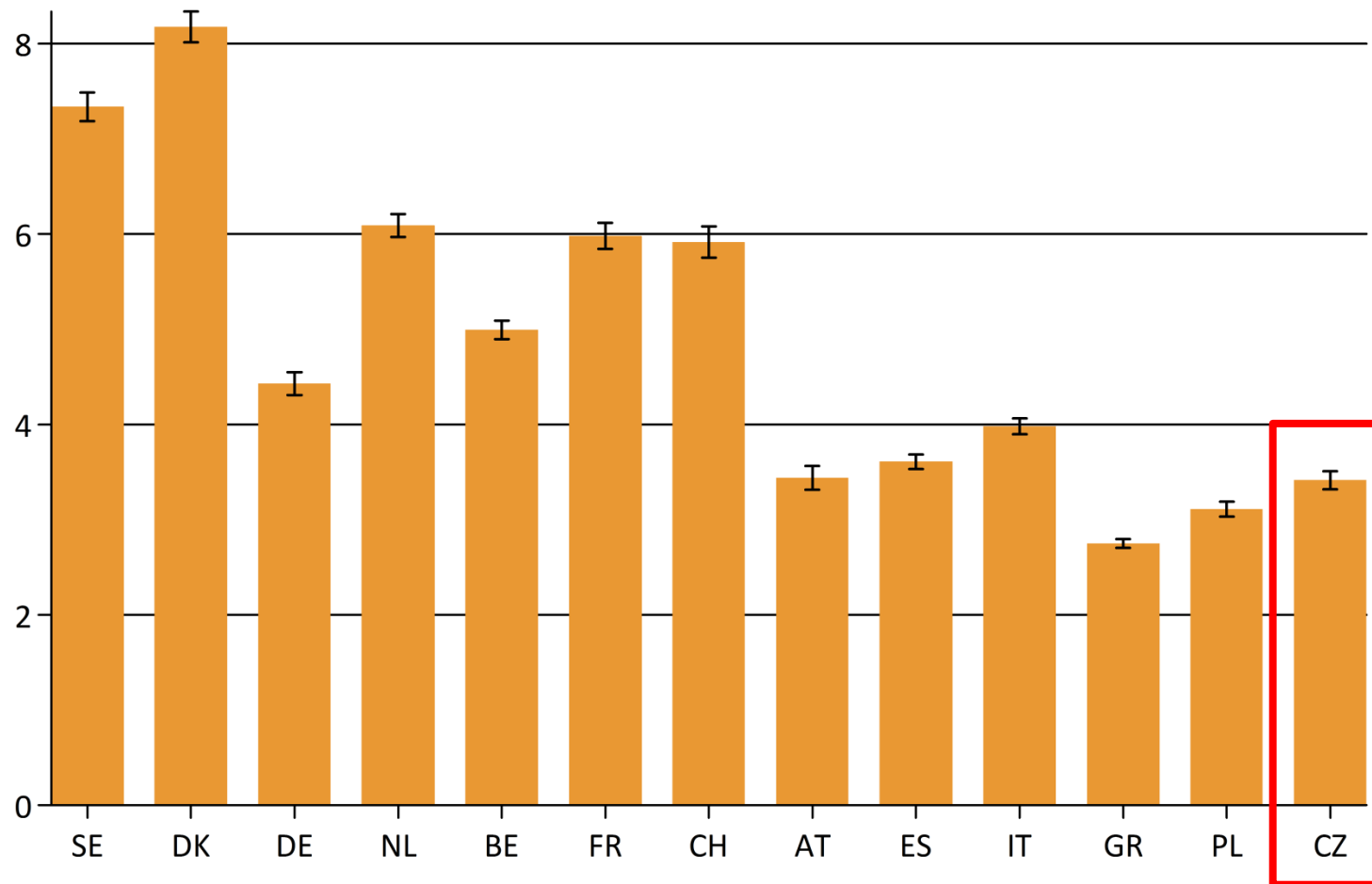
- ▶ Ekonomické problémy
 - ▶ Většina starších lidí v ČR (65%)
 - ▶ S vlastním bydlením
 - ČR 55%
 - PL 75%
 - Skandinávie 10%
 - ▶ Finanční a hypotéční trh (kvalita, regulace)
 - ▶ Finanční gramotnost

% vlastníků bydlení s finančními problémy



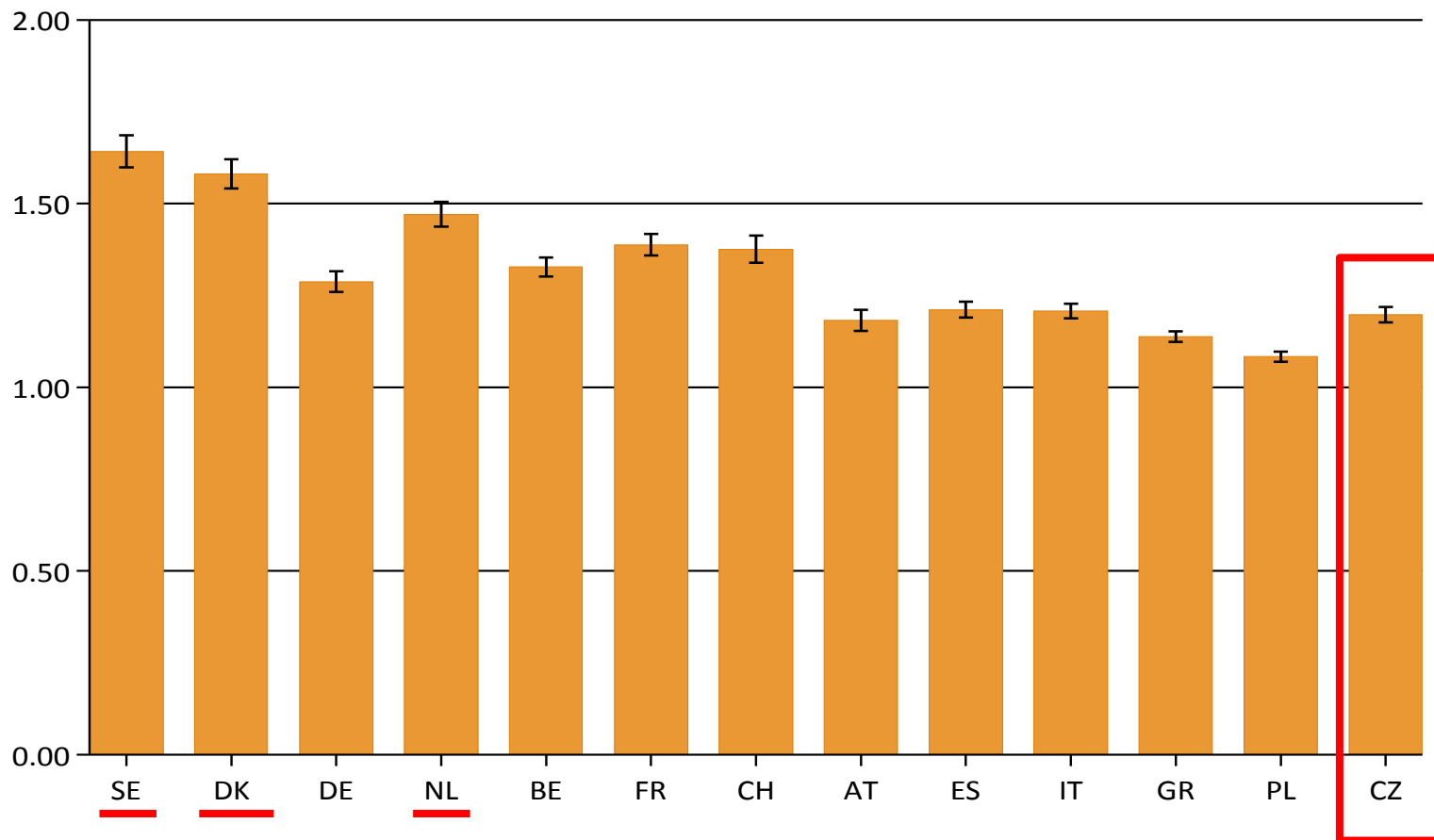
Poměr hypotéčního úvěru k zástavní hodnotě nemovitosti

Mobilita v bydlení



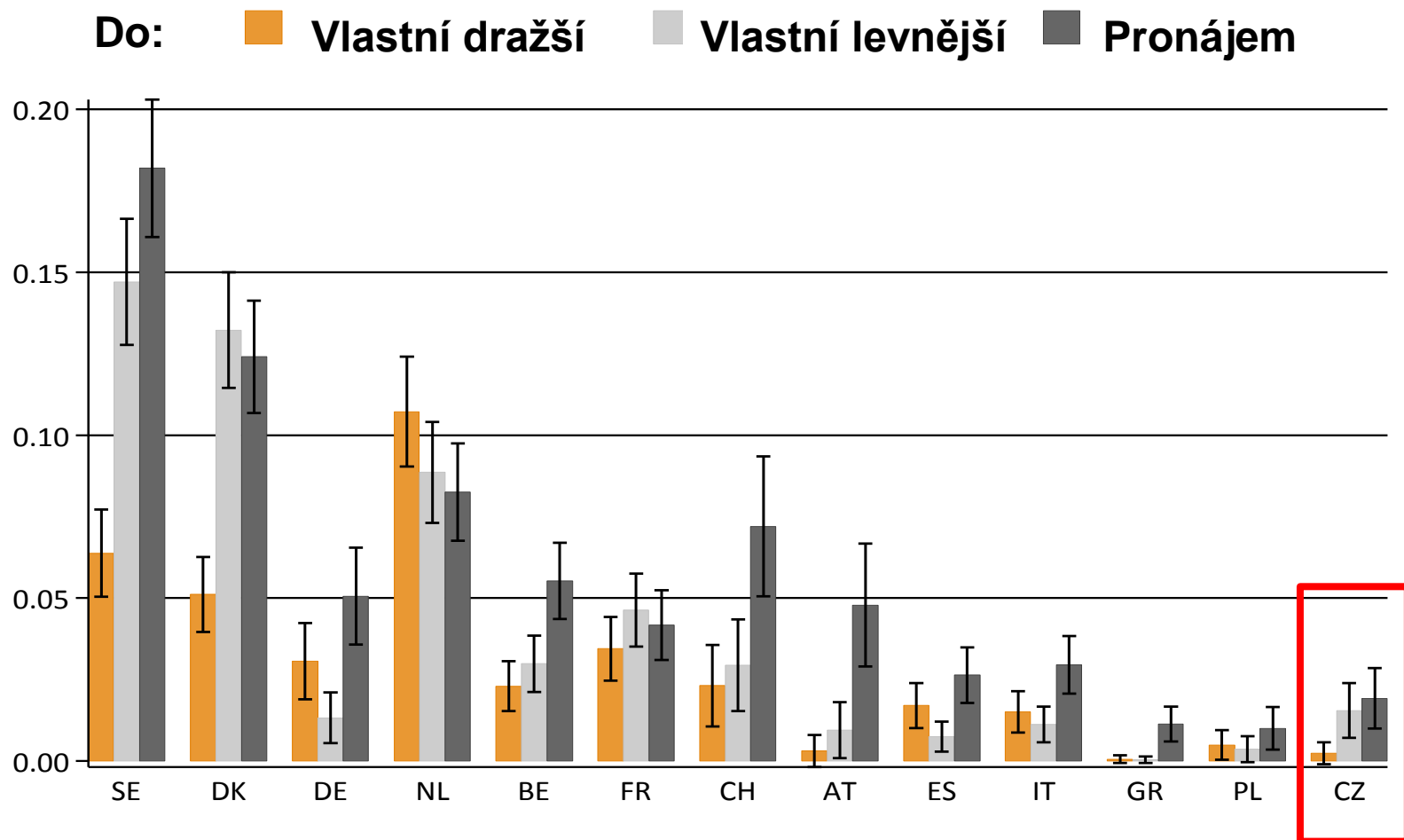
Počet hlavních residencí v průběhu celého života

Mobilita v bydlení (50+ let)



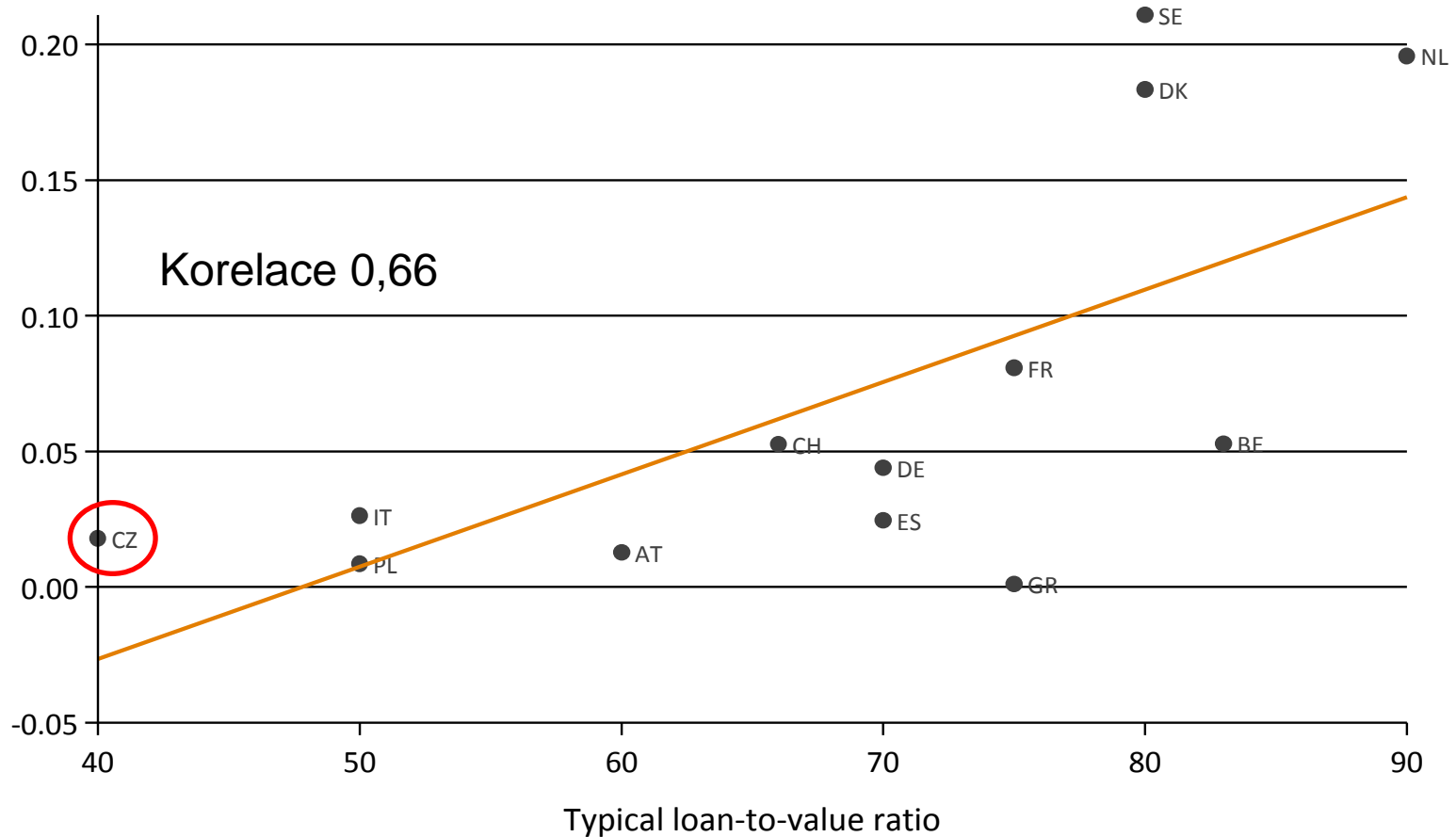
Počet hlavních residencí, lidé 50+ let

Mobilita v bydlení (50+ let)



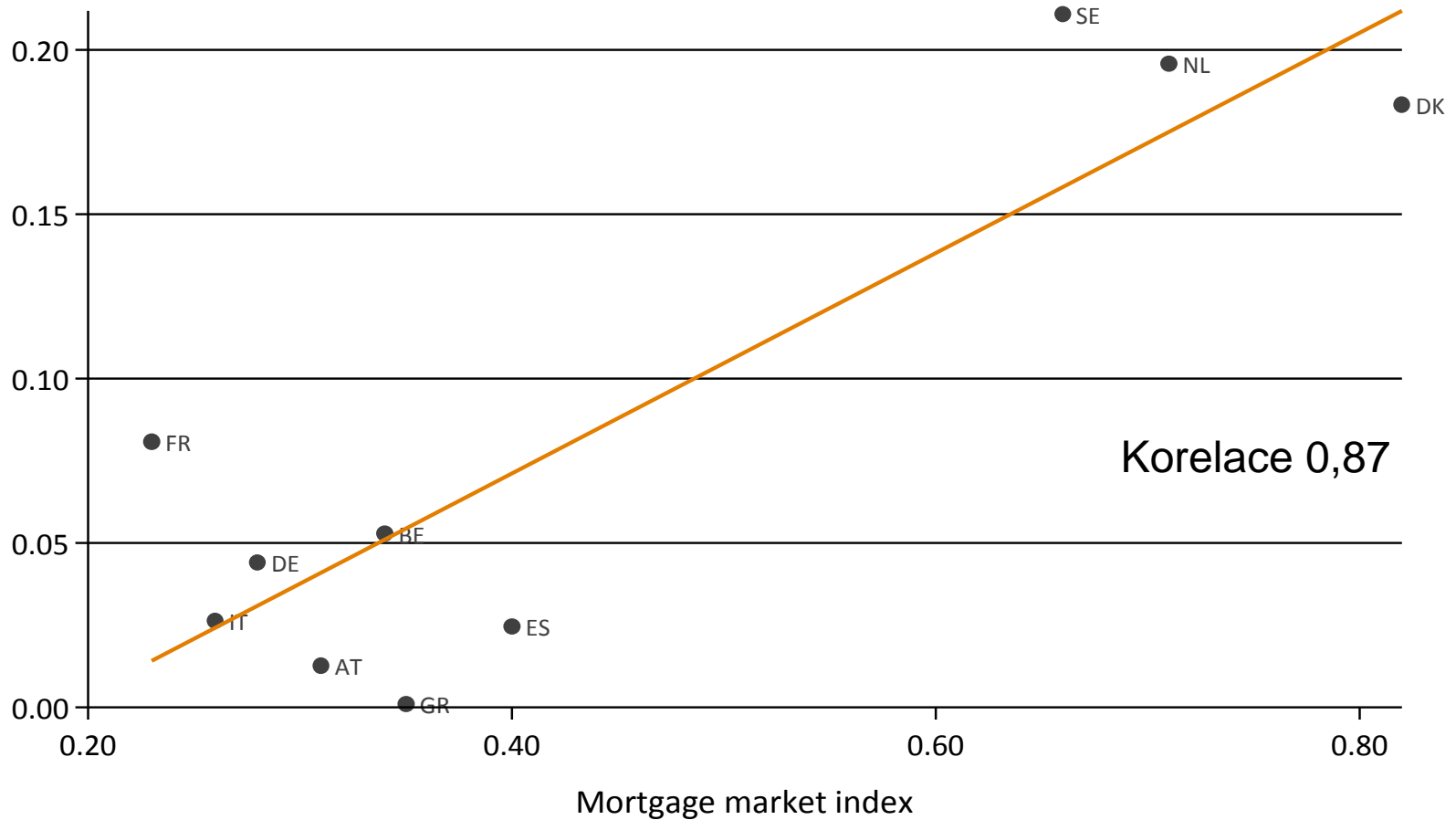
Počet transakcí na vlastníka, lidé 50+ let

Počet transakcí vs. úvěr/zástavní hodnota



Poměr hypotéčního úvěru k zástavní hodnotě nemovitosti

Počet transakcí vs. kvalita hypotéčního trhu



Index kvality hypotéčního trhu

Česká republika

Hypotéční trhy – mobilita – chudoba
Home equity, trading down

Historie

Regulace bydlení a nájemného

Hypotéční trhy

Destinace

Finanční gramotnost

Literatura

Gendered support to older parents: Do welfare states matter?

Tina Schmid, Martina Brandt and Klaus Haberkern
University of Zurich, MEA Max Planck Institute Munich

Does Downsizing of Housing Equity Alleviate Financial Distress in Old Age?

Viola Angelini, Agar Brugiavini and Guglielmo Weber
SHARE First Result Book 2010

Data SHARE

- Sběr dat každé dva roky, prostor pro Vaše otázky
- Registrace a data zdarma ke stažení

www.share-project.org

- Více informací a výsledků + presentace

<http://share.cerge-ei.cz>

- Kontakt

radim.bohacek@cerge-ei.cz